

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการเพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา 2) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยว 3) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยว และ 4) แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มาจากนโยบายการผลักดันการเปิดด่านชายแดนให้เป็นด่านถาวร รัฐบาลกลางเมียนมามีนโยบาย “หนึ่งรัฐ หนึ่งด่านถาวร” โดยรัฐฉานมีด่านถาวร เมืองท่าขี้เหล็ก ตรงกันข้ามกับด่านแม่สาย รัฐกระเหรี่ยงมีด่านเมียวดี ตรงกันข้ามกับด่านแม่สอด รัฐตะนาวศรีมีด่านเกาะสอง ตรงกันข้ามกับด่านระนอง รัฐกระเหรี่ยงบ้านแม่ทะมี ตรงข้ามด่านพุน้ำร้อน ซึ่งเป็นด่านถาวรกรณีพิเศษตามโครงการสร้างท่าเรือน้ำลึกทะวาย แต่ด่านเจดีย์สามองค์ตรงข้ามรัฐกระเหรี่ยงและด่านสิงขรตรงข้ามรัฐตะนาวศรีที่ทางรัฐบาลไทยผลักดันให้เป็นด่านถาวรนั้นยังไม่สามารถดำเนินการต่อได้ ด้วยปัจจัยสำคัญจากการควบคุมชนกลุ่มน้อย ภายหลังรัฐบาลใหม่สหภาพเมียนมาได้ปรับเปลี่ยนบรรยากาศการค้าการลงทุน และการบริการด้านการท่องเที่ยว ให้สามารถเชื่อมโยงกับด่านชายแดนไทยมากขึ้น

สำหรับปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยภาพรวมที่เหมือนกันทุกด่านชายแดน ได้แก่ 1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านระเบียบพิธีการศุลกากร และ 4) ด้านความมั่นคงและความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่วนข้อค้นพบของแต่ละด่านชายแดนอื่นๆ มีความแตกต่างกันตามสภาพบริบท ภูมิประเทศและสถานะของด่านชายแดนที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะด่านถาวรที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับและอำนวยความสะดวกในพื้นที่ด่านชายแดนแต่ยังไม่สามารถรองรับได้เพียงพอ ส่วนด่านผ่อนปรนเป็นด่านที่รอการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการยกระดับให้เป็นด่านถาวรในอนาคต บางด่านถูกปิดและไม่มีการเดินทางไปมาของนักท่องเที่ยวและประชาชนทั้งสองประเทศ ส่วนผลการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ด่านชายแดนแม่สาย แม่สอด สิงขรและระนอง มีความคล้ายคลึงกัน ความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวชายแดนของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา พบว่า โดยภาพรวมเหมือนกันทุกด่าน ได้แก่ 1) ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบริเวณด่านชายแดนและพื้นที่เชื่อมโยง 2) ขาดการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนร่วมกันและ 3) ความล่าช้าในการเจรจา การวางแผนพัฒนาและยกระดับการค้าและการลงทุนมีความยุ่งยาก โดยแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวชายแดนไทย-เมียนมาที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบริเวณด่านชายแดนและพื้นที่เชื่อมโยงร่วมกัน 2) การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนร่วมกัน 3) การสร้างกลไก กำกับและดูแลผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงต่อการกำหนดนโยบายของรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ และ 4) การพัฒนาอุตสาหกรรมข้ามแดนช่วยเพิ่มบรรยากาศความร่วมมือระหว่างประเทศ ผลักดันให้เกิดการยกระดับด้านสากลในอนาคตได้

สำหรับแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา พบว่า ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา ควรดำเนินการด้วย “กลไกการขับเคลื่อนการเปิดด่านชายแดนไทย-เมียนมา” เป็นการบูรณาการ 3 กลไกสำคัญ คือ 1) กลไกระดับชาติ เป็นการบูรณาการกลไกระดับชาติจากภาคเอกชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 2) กลไกระดับจังหวัด โดยคณะกรรมการการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจไทย-เมียนมา ร่วมทำงานผลักดันภาคีที่เกี่ยวข้อง และ 3) กลไกระดับด่านชายแดน ที่มีคณะทำงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องชายแดน ทำงานประสานกับคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ(กรอ.) และคณะกรรมการเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นคณะทำงานร่วมกันผลักดันการเปิดด่านและทบทวนการเปิดด่านถาวรเพิ่มขึ้น โดยกำหนดแผนการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา เพื่อความยั่งยืนในอนาคต แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) แผนระยะสั้น (1-2 ปี) เพื่อดำเนินการ (1) การพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (2) การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่เชื่อมโยงด่านแม่สาย เชียงราย - มณฑลเลย สหภาพเมียนมา (3) การยกระดับด่านผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นด่านถาวรเพื่อรองรับการขยายตัวด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับสหภาพเมียนมา 2) แผนระยะปานกลาง (3-5 ปี) ดำเนินการ (1) การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหมู่เกาะ เกาะสองของสหภาพเมียนมากับระนอง และ (2) การยกระดับด่านผ่อนปรนกัวผาวอก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นด่านถาวรเพื่อรองรับการขยายตัวด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวของชายแดนไทยกับสหภาพเมียนมา และ 3) แผนระยะยาว (6-10 ปี) ดำเนินการ (1) การยกระดับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวข้ามแดนประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และพื้นที่เชื่อมโยงอย่างยั่งยืน และ (2) การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และพื้นที่เชื่อมโยงอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวข้ามแดน, การท่องเที่ยวชายแดนไทย-เมียนมา

Abstract

This research is aimed at 4 reasons to study 1) Infrastructures information and important elements related to tourism of cross-border tourism between Thailand and The Republic of the Union of Myanmar 2) Problems and obstacles and guidelines for solving problems related to tourism development 3) Problems and obstacles as well as guidelines for solving problems related to trade Investment that is linked to tourism products and services; And 4) guidelines for developing and managing tourism of cross-border tourism between Thailand and The Republic of the Union of Myanmar. Conduct research with mixed research methods by reviewing literature Interviews and spatial surveys.

The research found that Infrastructures information and important elements related to tourism of cross-border tourism between Thailand and The Republic of the Union of Myanmar, from the policy of pushing for the border checkpoint to be a permanent checkpoint Myanmar Central Government Have a policy of "One State One Boeder" only ,By Shan State, there is Tha Khilek checkpoint In contrast to Mae Sai border, Karen State, there is a Myawaddy border. In contrast to Mae Sot, Ta Nao Sri State, there are Kor Song islands. In contrast to Ranong border, Karen State, Mae Thami House Opposite the Phu Nam Hot Which is a special case of the Dawei Deep Sea Port Project but the Pha Jadee Sam Ong border, opposite Karen State and Singkhon border, opposite the Ta Nao Sri government, which the Thailand government pushed for a permanent border, still unable to continue. This is based on important factors from the control of minorities. After the new government, Myanmar has changed the atmosphere of trade, investment and tourism services to be able to connect with more Thailand border checkpoints. Problems and obstacles to tourism development of the Thailand border area and The Republic of the Union of Myanmar With the same image at every border, including 1) facilities 2) Management 3) Customs regulations and 4) Security and international cooperation as for the findings of each other border checkpoints, there are differences according to the context. Terrain and status of different border checkpoints Especially the permanent checkpoint That has developed infrastructure to support and facilitate the border areas but not yet able to accommodate enough The relief zone is a checkpoint waiting for infrastructure development. To support the upgrading to be a permanent boder checkpoint in the future Some border checkpoints are closed and there are no travels for tourists and citizens in both countries. For the study of tourism behavior of tourists in the Mae Sai Mae Sot, Singkhon and Ranong border areas, there are similarities. There are opinions on the border tourism elements of tourists in the Thailand border area and The Republic of the Union of Myanmar in overall level only.

As for the problems and obstacles related to trade Investment that is linked to tourism products and services of the Thailand border area and The Republic of the Union of Myanmar has been found that, in the same way, all aspects are as follows: 1) Lack of infrastructure development at the border areas and linking areas 2) Lack of management of border areas together, And 3) delays in negotiations development planning and the difficulty of trading and investment by way of solving problems related to trade Investment linked to tourism products and services of the Thailand border area with Myanmar Namely 1)he development of the infrastructure at the border checkpoints and the interconnected areas 2) Management of border areas together 3) Creating mechanisms Supervise and oversee the benefits associated with trade and investment in order to reduce the risk of government policies that may affect entrepreneurs. And 4)cross-border industrial development help increase the cooperation atmosphere between each other of both countries. Pushing to raise the level of international trade in the future.

As for the guidelines for development and management of tourism in the border areas of Thailand and the Republic of the Union of Myanmar, it was found that the key factors for the success of tourism development and management in the Thai-Myanmar border should proceed as well “Mechanism driving the opening of Thai-Myanmar border” is the integration of 3 important mechanism.1) National mechanism it is the integration of national mechanism from the private sector and related government agencies. 2) Provincial mechanism by the Bordor Trade Subcommittee and Thai-Myanmar Economic Zone working together to push relevant parties And 3) Bordor mechanism which has working group form bordor related agencies working in coordination with the Office of the National Economic and Social Development Council and committee on Tourism Development Zone.Is working group together to push for opening border and reviewing more open permanent border that establishing tourism development ane management plan in the The Republic of the Union of Myanmar for future sustainability, divided into 3 phases: 1)Short-term plan (1-2 Year) to carry out (1)development of tourism cooperation, linking the Thailand border with Myanmar (2)Tourism development and management of the Mae Sai border linking area Chiang Rai - Mandalay Myanmar (3) Elevation of the Huai Ton Noon relief zone, Khun Yuam district, Mae Hong Son province Is a permanent bordert to support trade expansion Investment and tourism of the Thailand border with Myanmar 2)Medium term plan(3-5Year) to carry out(1)development and management of tourism, linking areas of tourist destinations, islands Kor Song islands, Myanmar and Ranong, and (2) the elevation of the Kew Pha Wok relief posture Chiang Dao District Chiangmai Province Is a permanent checkpoint to support the expansion of trade, investment and tourism of the Thailand border with Myanmar.And 3) long-term plans (6-10 years) to proceed (1) Raising the level of cross-border tourism

cooperation between Thailand and Myanmar And sustainable linkage areas and (2) The development and management of tourism resources in Thailand and Myanmar and sustainable linkage areas.

Keywords: Development and Management of Cross-Border Tourism ,Tourism between Thailand and The Republic of the Union of Myanmar